

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 22. V Ljubljani, 15. novembra 1878. Tečaj XVIII.

Kako učiti branje v ljudskej šoli na predinih stopinjah, da bode ta nauk v resnici ploden?

(Govoril pri kraj. učit. konf. 1. avg. t. l. v Komnu Janko Leban.)

Pri poduku v čitanji razločujemo tri stopinje: 1) mehanično čitanje, 2) logično branje in 3) deklamatorično ali lepo čitanje. Naloga ljudske šole je, da kolikor toliko izuri učence v teh stopinjah. Kakó bi se to zgodilo, skusil bom v naslednjih vrstah pokazati. „Mehanično čitanje“ je zmožnost, pisane in tiskane črke hitro, prav, čisto in razločno izgovarjati ter je vezati v zloge in besede. Pri mehaničnem čitanji je treba, da učitelj pazi, ka učenci ne beró v tako imenovanem „šolskem tonu“ ali pojoč. Učenci naj iz začetka počasu, a vedno glasno, razločno in čisto vse zloge izgovarjajo; kričati naj se jim ne pusti. Ako učenci krivo beró ali se celó pri čitanji ustavljajo, potem naj besedo, ktero so slabo brali, razlože v zloge in glase. (Tu se mora torej vporabljeti zlogovanje in črkovanje.) Vsako lekcijo je treba tako dolgo čitati, dokler je večina učencev (po navadi $\frac{4}{5}$ vse šole) tekoče ne bere. Treba je pa učitelju paziti na to, da pridejo v vsaki uri — če je le mogoče — vsi učenci na vrsto, nij treba, da vsak dosta čita, zadosta en stavek. Učenci naj, ko eden bere, pazljivo v duhu beró. Za šibkeje bi bilo dobro, ko bi na vsako besedo s pisalom kazali. Ko se na tak način dobro izvežbajo, naj se celi košček v koru bere. Pri tem pa naj učitelj s paličko zaminje dava, kedaj imajo po prenehljaji zopet nadaljevati. Na ločila je treba strogo paziti. Na ta lahko učence opozorimo uže takoj na prvej strani Abecednika, povedavši jim, da take znamenja (kakor , ; .) pomenjajo povelje: zdaj molči! Pozneje treba učence opozoriti, da je treba

pri piki toliko časa ustaviti se, dokler se ne sošteje do tri; pri podpičji 2, pri vejci 1. *) Pri vejci treba zmerom glas povzdigovati, a besedo pred piko tiho izgovarjati. — Ako bode učitelj tako postopal, ne bode delalo tudi logično čitanje učencem nikakove težave. Z besedo „logično čitanje“ umejem jaz čitanje z naravnim naglaševanjem, sé zastopnostjo in čutjem. Pri logičnem čitanji je najprej treba, da prebere učitelj sam spretno in logično prav, košček. To storivši naj praša učence: „Kdo od vas bi se upal sedaj ta košček ravno tako brati, kakor sem ga jaz bral? Ko kak učenec košček prebere, naj učitelj neznane besede in fraze pojasni, ter dela sploh na to, da bodo učenci košček razumeli. Ko bi kak učenec ne čital kakega stavka s pravim povdarkom, potem naj mu učitelj veli, da oni stavek prosto izreče. V viših razredih in oddelkih je dobro, da se učenci uže doma pripravijo na kak berilni košček. Tega naj potem o šoli pred učiteljem preberó, a učitelj naj jim vestno popravlja, če kaj izgrešé. S takim ravnanjem bi učenci dospeli do samostojnega čitanja. Še mi je opomniti, da mora učitelj učence naganjati na to, da pri čitanji pesnij ne zabredejo v slabo povdarjanje zaradi rime. Učencem naj se pové, da treba pesni brati, kakor prozo, strogo pazeč na ločila. Ali spada „deklamatorično ali lepo branje“ v ljudsko šolo, v tem si nijso vsi edini. Vsekako mislim, da bi bilo dobro, ko bi učili v ljudske šoli tudi lepega branja; vendar s tem ne smemo prezgodaj začeti, kajti ako lepo branje prisilimo, potem nam postanejo otroci hinavci, ne čuteči v srci tega, kar jim usta govore. Deklamatorično čitanje bi bilo v najviših razredih ljudske šole na mestu. Učenci se navadijo deklamatoričnega čitanja le po dobrem čitanji učiteljevem. Ako učitelj umé čisto, razločno, s povdarkom in dobrim rhytmom brati, ako s pravim tempom in s pravo glasno močjo učencem berilni košček bere, tako, da ogreje ta učence ter je navduši: potem pridejo učenci sami do cilja, nij jim treba davati učenih pravil. Učenec pride do cilja le po vzgledu in posnemanji. Ako pa učitelj nij sposoben, da bi se vtopil v lepo poetično učno snov; ali, če nij učitelj zmožen, da bi svoje občutke živo kazal: potem ne bodo tudi njega učenci gorâ predstavljali v deklamatoričnem čitanju, naj bi jim tudi vse in vse izvrstno razlagal ter podajal pravila meter dolga, kako čitati s povdarkom. Torej je deklamatorično čitanje le pri sposobnem učitelji v najviših razredih ljudske šole na mestu, drugače ne. —

*) Sicer s tem nečem reči, da bi moral učitelj servilno biti navezan na to, nego poprek toliko časa bi trebalo ustaviti se pri omenjenih ločilih. Pis.

C.

Mihael Verne.

Na um veličanstvo opiram.

Koseski.

„Med prebrisane glave, med učene in sloveče Slovence štejemo po pravici tudi Mihéla Vernéta, nekdanjega prošta teržaškega, pisatelja slovenskega, ki si je zaslužil s svojimi spisi, da bi ga poznal ves narod slovenski“. — Tako piše verli J. Navratil v Koledarčeku družbe sv. Mòhora za l. 1866, kjer je poleg g. Fr. Blažičevih zapiskov str. 49 — 51 v nekterih versticah zaznamenal omenjenega Slovenca življenje.

Vernè (po domače Bernjè) Mihael se je rodil 28. septembra 1797 v Orehku (Nussdorf), vasi velike Hrenoviške duhovnije, uro hoda od Postojne na Kranjskem. Hodil je v prve šole v Postojni, v latinske in modroznanske v Ljubljani l. 1813 — 20, v bogoslovne v Gorici, kjer je bil posvečen za mašnika 21. septembra l. 1823. V duhovnem pastirstvu je pomagal nekoliko najprej v Vertobji blizo Gorice, l. 1824 pa je postal kaplan in katehet v Postojni, l. 1825 škofov kaplan in pisar v Terstu, l. 1826 katehet na c. kr. normalki, l. 1835 kanonik pri stolni cerkvi sv. Justa, šolski nadzornik, l. 1846 prošt, po smerti škofa M. Ravnikarja do prihoda dr. J. Legata véliki škofijski namestnik, in je umerl ondi 29. julija 1861. — „Žalostna nam Slovenija!“ so vzkliknile „Novice“ v smertnem naznanilu tega slavnega rodoljuba in izverstnega slovenskega pisatelja, kateri je tudi z Vertovcem sam o sebi po vsej pravici reči smel:

Kar šole v men' so zamudile,
Ste vé, Novice! domestile.

Kakor M. Vertovec, tako se tudi M. Vernè slovenščine v šoli posebej ali znanstveno ni učil; vendar je v dejanji se v njej tolikanj doveršil, da je postal celó pisatelj slovenski. In, čudo res! skoro v istem listu, v katerem na slovstvenem polji slovenskem zahaja oseba Vertovčeva, vzhaja oseba Vernétova. Pervi spis njegov se prikaže v Novicah l. 1852 št. 32 pod naslovom:

1. **Potovanje po nekterih jugo-slavenskih krajih.** Spisal M. Verne. V Novic. l. 32 str. 126 — l. 51 str. 203. — 1. pismo 25. vel. serp. 1851.

„Dragi prijatelj! Potovati me je, kakor veš (obračal se je vedno do dr. J. Bleiweisa), od nekđaj nar bolj veselilo. Letos sim nekoliko krajev naše mile slovenske domovine obhodil. 19. dan veliciga serpana sim se iz Tersta na Kras vzdignil . . . Pri Razdertim se mi je naenkrat lepa Postojnska dolina odperla . . . Debelo uro od Razdertiga (2. pismo) sim zagledal na desni, pol ure od velike ceste, svojo rojstno vas, Orehek, in ko bi trenul, so me razni veseli in britki spomini otročjih in poznejih let obšli. Koliko radosti, koliko veselja sim žvilal

spomladi in poleti z mnogimi tovarši na paši, in tudi po zimi na — ledu! Zdaj je vse drugači. Marsikteri tistih tovaršev počiva že v Gospodu z mojimi starši in skorej z vsimi drugimi prebivavci, ki so bili takrat nekoliko let stareji ko mi. Krasen cerkven stolp, lep terden grad, nekdanj barona Rosseti-ta, ki je v letu 1817 poglavar avstrianskega primorja v Terstu umerl, in zala loza — vse je spremenjeno in pokvarjeno!

Ravno nasproti na levi, skoraj ravno toliko od vélike ceste, se mi je kazala na lepim prijetnim griču farna cerkev sv. Martina, starodavna mati Hrenovske fare, kjer so me nekdanj vedno veseliga mladiga učenca duhovni vselej radovoljno in dobrotljivo sprejeli. Pa tudi tistih verlih duhovnov ni nobeniga več; Gospod jih je že vse k sebi poklical. Moj posebno velik dobrotnik, Hrenovski, in pozneje Slavniški fajmošter, Jakob Božič, počiva že čez 20 let v Slavini. Lahka mu zemljica bila!“ In popisavši grad Jamski, poslednjega lastnika Erazma v borbi z Ravberjem, dospje (3. pismo) v Postojno, češ, „zali terg, pri katerim na visokim griču razvaline stariga grada krasovito kviško šterlé, mi je vedno v dragim spominu, ker sim tù prvič v šolo hodil in tudi prvo službo imel;“ . . . opisavši slovito jamo Postojnsko potoži o ptujih naslovih njenih prostorov na pr. „Turnierplatz“, „Reitschule“ i. t. d.: „Prijatelj ali se ti milo ne stóri, slišati tudi tukaj le ptujih imen?“ Rajni Vodnik poje: „Od perviga tukaj stanuje moj rod i. t. d. — In vendar so nam še cló naše podzemelske jame in luknje s ptujimi imeni napolnili, in nas še pisano gledajo, ako si prizadevamo, svoj mili materni jezik oglediti in izobraziti, desiravno se smémo ponosno med narzvestejši avstrianske državljane šteti, česar niso prazne besede, ampak žive skušnje poterdile, skozi in skozi resnične v tem, kar naš Koseski v slavnoznani pesmi poje:

„Hrast se omaje in hrib, — zvestoba Slovcu ne gane!“

„Z Verhnike sem šel v Podlipo, kjer sim se soznanil z ondanjim g. fajm. Hicingerjem, iskrenim rodoljubom in posebno pridnim pisateljem slovenskim, ki verh mnogo družiga tudi cerkveno zgodovino, menda prvi v slovenskim narečji, piše . . . Drugikrat sem šel . . . v Horjul. Tù me je g. fajm. Jerala, ki ga ljudje zastran njegove pohlevnosti in miloserčnosti visoko spoštujejo, prav prijazno sprejel. Vselej sim vesel, kader se s kakošnim takim verlim možem snidem, ki v tihim stranskim kotiču, za kteriga svet ne vé in ne mara, med priprostim ljudstvom, ko oče vsred svoje družine, živi in veliko dobriga dela in pospešuje (7. pismo). — V Ljubljani sim se podal iz mesta k sv. Krištofu, počivališo nekdanjih znancov, učiteljev in dobrotnikov obiskat. Dolgo sim nad gomilami stal, kjer Linhart, Vodnik in Čop počivajo. Močno me je ganil Vodnikov spominek z napisam: „Ne hčere ne sina . . . Me pesme pojó“. Zares! blagor mu, sim si mislil, komur je Bog nebeški

dar sladke pesmenosti dal. Jez revež nisim bil nikdar v stanu ne ene pesmice zložiti. Samo enkrat, ko sim v Kastelicovi „Čbelici“ bistroumne pšice bral, sim se vsedel na Pegaza poskusiti: ali bi zamogel tudi kakošno pšico skovati na ostudni prepír nekterih pesmarjev. Skoval sim sledeče verstice (8. pismo):

Kaj se kavsate ko psi
Vsak za čast in pesmi svoje?
Pevci sej ste vender vsi
Ker nam tud — petelin poje! —

Kakor včeraj zunaj Višnjegore z g. dr. Leben-am, sim se soznanil v Št. Rupertu z g. dr. Semen-am; po pravici jo povém, de me je prav veselilo, de nista prevzetna, kakor so nekteri dohtarji sv. pisma (10. pismo). — Skozi Novomesto, Metliko, Karlovec, Zagreb prišel je v Leskovec, Kerško, Videm, Radeče, v Litijo, Ljubljano: Ko v kolodvoru iz voza stopim, srečam nenadoma našiga Koseskiga in dr. Bleiweisa, in vsi skupej jo mahamo marsikaj kramljaje v mesto. Tretji dan sim se podal na Berdo; tu sem v Prevojah vidil rojstno hišo visokoučeniga dr. Jakoba Zupana, ki je bil nekdej več let učitelj bogoslovja v Ljubljani, kjer so ga učenci „debeliga Zupana“ imenovali. Pozneje je bil, ne vem zakaj, na Koroško pregnan. . . Iz Prevoj smo šli po lepih senožetih v Koses, kjer sim rojstno vas družiga slavniga rojaka, namreč g. Vesela, s posebno radostjo vidil (16. pismo). — Z Berda sim bil namenjen v Moravče, od tam na Vače, kraje ogledat, v kterih je rajni Teržaški škof Matevž Raunihar svoje otroče leta, kakor je sam večkrat pravil, prav veselo preživel kot kmečk fant. Bil je rajni možak, de je malo tacih, — možak redke bistroumnosti in velike učenosti, pa ves ponižen in žlahtniga serca, poln domoljubja. Čedalje bolj ga spoštujem in njegov spomin bom vedno v posebni časti imel, kakor vsak, kdor je verliga moža prav poznal. . . V Celji je bil ravno takrat visoko častiti Lavantinski knezo-škof, slavni Slomšek, in prav serčno sim želel, se mu pokloniti; pa ni bilo mogoče, ker je bil ravno takrat hudo obolel. Tu sim vidil, kako verliga moža, iskreniga rodoljuba, skerbigniga duhovniga pastirja vse serčno ljubi in spoštuje; vsi so bili oplášeni skerbi, de bi se ljubljenimu škofu kaj hujšiga ne pripetilo (17. pismo). — Iz Maribora v Gradec: Gotovo je, de so v ti okrajni že zgodaj Slovani prebivali, kakor že mestno ime kaže, ki je bilo tudi Nemcam do 15. stoletja vedno „Gradec“, ne pa, kakor nekteri spakujejo „Grätz“. Že če si čverstiga nemškiga Štajarca misliš, zraven pa zmeščano besedo Grätz, se vjema to kakor brús in sir! Še le Karol Veliki je Slovane pregnal, in takrat so se Nemci, posebno Bavarci v deželo vrili, in zato se je mesto do 11. stoletja „Bavarski Gradec“ imenovalo (19. pismo). — Skozi Bruk v Ljubno (Leoben) in spet nazaj se je vernil v Terst, od

koder v 20. t. j. poslednjem pismu na zadnje pravi: „Odkritoserčen kakor sim, sim povsod tudi odkritoserčno govoril. Z Bogam!“ (l. 51 str. 203.) —

2. **Potovanje po Laškem.** Spisal M. Verne. V Novic. 1852 l. 56 str. 222 — l. 87 str. 347. — Potovanje po nekterih jugo-slovenskih krajih, t. j. po Kranjskem, Hrovaškem in Štajarskem, je mnogim jako dopadlo, torej dá Verne v Novice svoje potovanje po Laškem, koder je hodil pa že l. 1847, in to v kratkih pismih, ker se tako vsa tvarina lože razpravlja, pa tudi bolje uméva. Pervo pismo je 6. rožnika in 33. ali poslednje 12. avgusta 1847.

„Na cesti skozi „Porta Pia“ na „Monte sacro — Mons sacer“ sim tudi sedanjiga sv. očeta papeža Pija IX. vidil, ko so se bili sprehajat pripeljali. Zunaj mesta so jo peš tako čversto mahali, de sim jih komaj dohajal. Lep in terdin možak so; napravljeni so bili v belim talarji z rudečim, pa ne trivoglatim, ampak okroglim klobukam. Deset konjikov plemenite straže jih je spremljalo. Od sv. očeta Pija IX. bo gotovo še veliko slišati, zakaj hrup veselja je za to, de je Rimljanam perve dni maliga serpana narodsko stražo dovolil, prevelik, de bi se brez družih nasledkov pomiril. Bog daj, de bi sila nezmerno vpitje „Eviva Pio IX.“ tudi resnično bilo — ali z ljudskim čislanjem in povzdigovanjem je čudna reč — danas „Hosana“ — jutro — „Crucifige“. (18. pismo. — Te v l. 1847 pisane besede so se zares spolnile.) — Posebno mi je dopadlo, da papeža k altarju, in po maši nazaj po cerkvi na lepim stolu nesejo, da ga vsak lahko vidi. Ko bi ga ne nosili, bi se ljudje še bolj gnjeli, de bi ne bilo obstati, in vender bi ga mende marsikdo ne vidil. V Rim iti in papeža ne viditi, bi bila pa vender prehuda. Cerkev sv. Petra pa je . . . gotovo nar večí in nar lepši na svetu . . . Od leta 1506 do leta 1614 so jo zidali, in čez 100 milionov — čuj! čez 100 milionov — va-njo zazidali . . . Za to je pa tudi zares veličanska in vsa polna lepote in krasnih podob in spominkov. Vatikanskiga poslopja, ki ima 22 dvorišč ali borjačev in čez 11.200 stanic, in v katerim so neprecenljivi zakladi učenosti in lepih umetnost, namreč sloveče vatikansko bukvišče in muzej, Ti nisim v stanu natanjko popisati. Le to Ti povém: ako bi v Rimu razun sv. Petra cerkve in vatikanskiga bukvišča in muzeja celó nič družiga ne bilo, bi se vender obilo pot poplašala, vse to viditi in natanjko ogledati i. t. d. (21. pismo). —

3. **Premišljevanja narave in previdnosti božje v nji.** Poslovenil (nekaj po Sturmu, nekaj po Sanderu) Mihael Verne. — Iz Sanderjeve nemške knjige so najprej ponatisnjeni nekteri sestavki v Novic. 1853 l. 5 — l. 8 pod naslovom: **Visoki namen poljedelstva.** — Decembra 21. dan t. l. pa je pisal Verne vredniku dr. J. Bleiweisu: „Sturmova premišljevanja previdnosti in del božjih v naravi — sim že do perviga Maja poslovenil, in Vam jih bom — če prej ne, o vélki noči poslal.

Če v vsak list Novic eno vzamete, Vam jih je za celo leto 104 — tedaj do 13. Aprila treba. Veliko tedaj ne morete zbirati, kar bi pa tudi prav ne bilo, ker bi nam — če še ostala dva dela prestavim in izdam — lahko vsak po pravici očital, da smo bolje vino pokusiti dali, ali lepšo robo na ogled postavili, ko jo pozneje prodajamo. — Če Vam pa ne kaže, v vsacim listu eno izdati, podajte jih svojim bravcem kolikor hočete, zakaj gledé mojih spisov niste na nič in nikakor navezani. Meni je dovolj, da zvé, če je truda vredno, tudi ostala dva dela posloveniti, in če hoče g. Blaznik to delo v natis prevzeti ali ne, in — to mi lahko Vi sami poveste, če tudi nobeniga „premišljevanja“ v novicah ne natisnete. Na Vas se toliko zanesem, ko na vse druge bravce. Želel bi pa, da bi se to delo prej na svetlo dalo, ko prevod Sanderjevih bukev, ker neki tihotapci v teh ložej kaj najdejo, kar bi jih razkačiti vtegnilo“. — L. 1854 so Novice omenjene sestavke donašati jelo l. 1 str. 2 — l. 104 str. 414. Kolike pomembe so vzlasti šolski mladini, pričujejo naj na pr. že naslovi: „O novem letu; prijetnost in dobrota zime; mnogoverstna koristnost ognja; sneg rodoviti zemljo; počitek narave po zimi; naprava snega; zamerznjene šipe na oknih; koristnost mraza gledé zdravja; opazke o ledu; vzroki mraza in toplote; škoda nenavadnega mraza; pogled na zvezdato nebo; znajdbe po drobnogledih ali povekšavnikih; . . čudo človeškega glasa; repače ali repate zvezde; podzemeljski ogenj; megla; odtok in pritek morja; čudna naprava oči; potres; okrogla podoba zemlje; telesne prednosti žival; koristnost hribov; luna; počasno pojemanje zime; koristnost morja; semensko zerno; naprava človeškega serca; krogotek soka v drevesih; letni časi na daljnih planetih; povsod živi človek; nezumno bogastvo narave; napčna raba žival; solčni izhod; slana ali mraz; red v življenji in v smerti ljudi“. — Aprila 24. dan 1855 pa je nazaj zahteval rokopis „Premišljevanja narave i. t. d.“, češ, za rokopis sem Vas zato prosil, ker mi je letos laški prevod izverstnega Sturmovega spisa prišel v roke. Tu pa najdem posamesne premišljevanja drugač uvrstene in tudi tam pa tam nekoliko različne od mojiga že precej starega izvirnega spisa. Zato sem si naročil najnovejši nemški natis tega mnogokoristnega Sturmovega dela, in mislim po njem o svojim času vse predelati“. — Iz prejšnjega spisa nahaja se potem v Novicah le še 1856 l. 56 str. 224 — l. 58 str. 232 sestavek: „Natoroznanstvo sedaj in nekdanj“. Po H. Sander-u poslovenil M. Verne.

Dopisi in novice.

— **Deželna učiteljska konferenca.** Četerta seja. Ob 3. uri popoldan 11. sept. otvorivši sejo naznanja gosp. predsednik, da bodo prišli posamezni predlogi v tistem redu na versto, v katerem jih je on dobil.

1. Pervi predlog, da se vzame imenovanje učiteljev krajnim šolskim svetom, ter izroči okr. šl. svetu oziroma dež. šl. svetu, stavil je gosp. Jan. Škerbinec. Utemeljuje svoj predlog, pravi med drugim, da kr. šl. sveti imenovanja učiteljev nikakor niso zmožni, ter da je edini duhovin v odboru, kateri stvar nekoliko razume, a temu je v prvi versti za to, da dobi dobrega organista, ne pa tolikanj dobrega učitelja.

V daljšem, dobro premišljenem govoru pobija gosp. Kuhar predlog Škerbincov, rekši, da bi se soseskam krivica godila, ako bi Škerbincov predlog obveljal, pa tudi učitelji bi prišli z dežja pod kap, ker potem se bode glasilo »aus Dienstesrücksichten«; tudi na godbo je prav, da se ozira, dokaz temu, da je samo ministerstvo v nekem razglasu, (*odloka c. k. ministerstva dne 12. maja 1877, št. 16.885 cf. Učit. Tov. l. 1877, str. 249*) priporočalo večo skerb za cerkveno godbo i. t. d.

Gosp. Wisiak govori zoper gosp. Kuharja, rekši, da se krajni svet pri imenovanji učiteljev ozira na vse kaj družega, kakor na zmožnost učiteljevo, učitelji imajo gostilne, prodajalne i. dr.

Gosp. Pirker, profesor s Krajna, pravi, da pozna kr. šl. svet, v katerem ne zna nobeden udov, razun duhovna, pisati.

Gosp. Jerše pravi, da se kr. šl. svetom ne bode nikakoršna krivica zgodila, vsaj imajo to pravico le prav malo časa, pozabili bodo toraj dozdevno krivico prav kmalo.

Praprotnik Andrej in Gerkman zagovarjata Ljubljanski »Gemeinderath«. Linhart pravi, da ako se soseski prilastuje imenovanje učiteljev kot pravica, ker ga ona plačuje, zakaj si pa soseska ne prilastuje tudi pravico kaplane in fajmoštre imenovati, vsaj tudi te ona po večini plačuje, (kaplane prestavlja res da, škofija, župniki pa prosijo za svoje službe, in potem ima vsak župnik v svojem kraju važne pravice, in le smert ga prestavi, a drugi ne, ako ne prosí. Vr.).

Ko je konečno še Škerbinec svoj predlog zagovarjal, braje neko pismo, v katerem se nekdo pritožuje, da se je med prosilci na dobrega organista gledalo, se je po predlogu gosp. Taufererja imensko glasovalo. Za predlog so glasovali: g. g. Fr. Cerar; Fr. Golmajer; Jak. Inglič; P. Kavčič; And. Perne; Jan. Škerbinec; Jož. Čerin; Jož. Raktelj; G. Erker; A. Jerše; Fr. Koncilija; Fr. Lunder; Kr. Lavrič; Jan. Rupnik in vsi navzoči c. k. okr. šolski nadzorniki.

Zoper predlog pa so glasovali: g. g. Fr. Govekar; Bl. Kuhar; And. Vavken; Jož. Levičnik; Jan. Trojar; And. Praprotnik; Fr. Raktelj in Mart. Zarnik.

2. Gosp. Kavčič-ev predlog, da bi se z učitelji v vojake sklicanimi ravno, kakor s c. kr. uradniki, bil je brez debate enoglasno sprejet.

3. Predlog, gledé pomnožnih učiteljev, je bil »nazaj vzet«. —

4. Jož. Raktelj-ov predlog, da bi dobivali učitelji na Irazrednih šolah funkcijske doklade po 50 gl. na leto, bil je tudi enoglasno sprejet.

5. Predlog ravno istega, da bi se vse leta učiteljevega službovanja prištevala za penzijo, bil je ravno tako enoglasno sprejet.

6. Predlog gosp. Linhart-a, da bi se kr. šl. sveti ojstro držali, kar se tiče postave o izkazkih šolskih zamud, dobil je tudi večino.

7. Gosp. And. Vavken predlaga, da bi se službena leta učiteljev od 40 na 35 zmanjšala. Sprejeto.

8. Gosp. Koncilija predlaga, da bi se »Dienstalterszulage« povišala in uravnala po službenih dohodkih. Sprejeto.

9. Gosp. Koncilija vpraša, s kolikimi »srednje« znaki sme učenec prestopiti v višji bližnji razred? —

10. Jerše predlaga, da bi se naredila peticija na dež. zbor, da bi se §. 82 tako pre naredil, da bi se vsaj polovica denarja, ki prihaja iz kazen zastran šolskih zamud, porabila za učilne pomočke, oziroma za obleko revnim učencem odločila.

Nadzornik baron Taufferer govori zoper, a pri glasovanju pade njegov predlog, in prvi obvelja.

11. Želja gosp. Jeršeta, da bi se izdale šolske knjige, v katerih bi bili sestavki tudi kmetijskega zaderžaja, bila je na znanje vzeta.

12. Predloga, da bi se šolsko obiskovanje s spolnjenim 7. letom pričelo; in

13. da bi se šolsko obiskovanje s končanem 13. letom nehalo, potem pa, da bi sledil 1 leto kmetijski natečaj, — gosp. Jeršeta sta večino dobila.

14. Gosp. Jeršinovec predlaga »dostavek«, na več kakor 4razrednih šolah naj ima ravnatelj 150 gl. opravilne doklade, kar tudi obvelja.

15. Dalje predlaga ravno isti, vsaki pravi učitelj ali učiteljica naj ima 20 % za stanovanje (nadučitelja izvzemši) od prave njegove plače. Sprejeto.

16. Gosp. Jož. Levičnik (po slov.) predlaga, da bi se sestavila prošnja na dež. šl. svet, da bi se na ljudki šoli zopet na 2 mesca počitnice raztegnile.

Linhart govori zoper, rekši, da na deželi otroci tako le malo in bolj pomankljivo šolo obiskujejo.

Gosp. Pirker iz Kranja pravi, da počitnice niso le za otroke, ampak da veljajo tudi za učitelje.

Tudi Levičnik ugovarja gosp. Linhart-u in potem je bil njegov predlog z vsemi razun 4. glasov sprejet.

17. Gosp. Linhart predlaga, da bi se odposlala peticija na ministerstvo, da bi se skoraj napravil poskuševalni kmetijski vert za pripravnico v Ljubljani.

Gosp. Lunder pravi, da je on predlagal pri okr. učit. konferenci že to, in ob enem, da bi se pri napravi novih šolskih poslopij povsodi tudi prostor za vert odmeril.

Gosp. Jerše dostavlja, naj se pri vsih šolah, pri katerih še ni verta, to ukrene.

Vsi trije predlogi so bili sprejeti.

18. Gosp. Praprotnik-ov predlog, da bi se v Ljubljani podučiteljske službe v učiteljske predrugačile, je tudi obveljal.

Dalje so bila rešena naslednja vprašanja:

1. Sme katehet k konferencem prihajati? — S me.

2. Ali vpliva sploh slabi red kateheta na vso klasifikacijo? Upliva, ker je veroznanstvo obligaten predmet.

3. Ali sme za popisovanje otrok v matriko učitelj, ako on to namesto predsednika kr. šl. sveta stori, zahtevati posebno nagrado? — Sme, ako mu jo le hočejo dati. (?)

4. Kako veže dolžnost v mestih in terjih otroke šolo obiskovati? Od 6. do 14. leta.

Vsled Zarnik-ovega predloga sta bila potem za verifikatorja protokola gg. Praprotnik in Linhart izvoljena.

Konečno se gospod predsednik zahvaljuje vsem navzočnim ter obeta »vse dobro« in konča s trikratnim slavoklicem presvitlemu cesarju. Ves zbor za-

poje cesarsko himno. G. Hrovat, ravnatelj učiteljšč v Ljubljani, zahvaljuje se predsedniku za modro voditev. In tako je bila zatvorjena II. deželna učiteljska skupščina.

Omeniti gre tu predloga g. Skerbinca; — gospod menda ni zaslužil, da so ga listi omenjevali, prišel je v vso to borbo, kakor Pilat v apostoljsko vero. — Vse to prihaja od drugod, iz središča, iz bele Ljubljane, od tam, od koder učiteljem zlate čase obetajo.

— **Tretja občna hrvatska učiteljska skupščina v Oseku.** (4., 5. in 6. septembra 1878.) (Dalje) (Resolucije bom navajal iz tega vzroka samo v hrvatskem jeziku, da vidijo č. čitatelji »Tovariša« sličnost mej sorodnima našima jezikoma, in da se priuče i nekoliko hrvaščini, kar jim gotovo škodovalo ne bo.) Naslednja točka razprave je bila:

»Pučki (ljudski) učitelj i vojna dužnost. Referent učitelj na zagrebaški preparandiji Tomislav Ivkanec. Razložil je to pitanje temeljito in jedernato v prav lepem govoru, dokazajoč z ene strani, da se niti učiteljstvo ne more odtegniti občni vojni službi, z druge strani pa, da imajo v tem slučaju tudi učitelji in učiteljski pripravniki pravico, zahtevati gledé vojne službe one polajšave in one odškodnine, katere uživajo njim enaki stanovi, namreč uradniki in gledé učiteljskih pripravnikov nadomestujoči učitelji. Sprejete so bile potem brez vsake daljne debate sledeče resolucije:

1. Gledé vojničke službe treba da i pripravnici uživaju iste pogodnosti, koje uživaju i jur namjesteni učitelji.

2. Dok je učitelj u ratu, trebalo bi, da njegova obitelj ima pravo celo plačo.

3. Padne li učitelj pred neprijateljem ili postane li inače u ratu za učiteljsku službu nesposobnim, ima njegova žena pravo na učiteljsku mirovinu, a djeca pravo na uzgojnu podporu i to ne iz zemaljskih, nego iz obćih državnih sredstva, negledeć na broj godina njegova službovanja.

4. Centralni odbor ima u tom smislu podnieti peticiju na hrvatski sabor.

Pred dokončanjem 1. glavne seje (ob 1/2 2. popoldne) prečitali so se nekoji došli telegrafični pozdravi iz raznih krajev Hrvatske in od različnih oseb: učiteljev, profesorjev, domoljubov. K sklepu pa se je od raznih strani predlagalo in potem tudi enoglasno sklenilo, brzozjavni zahvaliti se vsem, kateri so k osnovanju te skupščine pripomogli, namreč: banu hrvatskemu g. Mažuranić-u, krajinskemu poveljniku g. Fr. Filipović-u, dalmatinski deželni vladi, biskupu Štrosmayer-u, grofu Brandau-u, mestu Osečkem-u i dr. Na jeden predlog se je sklenilo, poslati brzozjavni pozdrav vojnim poveljnikoma v Bosni in Hercegovini: gg. Filipović-u in Jovanović-u.

S tem je bilo dopoldansko delo 1. skupščinskega dneva dovršeno. Popoldne so hodili nekateri razstavo učil v mestno šolo ogledovat, drugi pa so bili navzoči pri predavanji ravnatelja meščanske šole v Sisku, g. Cuvaj-a, o risanji. »Tovarišev« poročevalec ogledoval si je razstavo in moral se je čuditi, kako je bilo mogoče, v daljnem Oseku, blizu turške meje, kjer namreč ob turški meji živi še malo izobraženi narod, prirediti tako lepo razstavo. Prepričal sem se iz razstavljenih učil, knjig, šolskih izdelkov, ženskih del i. dr., da je v Hrvatskem skoro vsega za izobraževanje potrebnega v obili meri. Razložili so bili domače, ljudske in srednje šole v Oseku svoja učila, svoje izdelke; videli smo zastopano firmo Pihlarjevo iz Beča in največ pa Hartmanovo knjigarno iz Zagreba. Videl sem tu veliko narodno in šolsko hrvatsko slovstvo, videl sem, da imajo Hrvati vsa ista učila, kakor napredni Nemci, in to ne v nemškem jeziku, ampak vse zemljevide, globe, telurije, podobe za kazalni nauk, prirodopis — vse to imajo

s hrvatsko terminologijo. (Iz tega vzroka bi nam Slovincem taka hrvatska učila prav dobro služila.) No v obče sem se prepričal, da so Hrvati zelo zelo napredovali in da morejo s svojimi lastnimi izdelki prav lepo si svoje šole okinčati in okoristiti. — (Dalje prih.)

— **S slovenskega Štajera.** (O »Učiteljskem društvu za slovenski Štajer«.) Leta 1874. se je bilo osnovalo v Ljutomeru učiteljsko društvo, katero je bilo za slovensko šolstvo na spodnjem Štajeru precejšnje važnosti. Njegovo delovanje se je v tem pokazovalo, da je izdajalo svoj učiteljski organ (»Slovenski učitelj«) in knjige za učiteljsko in šolsko rabo (za leto 1877. »slovenski učiteljski koledar«, »Netoličkovo občno zgodovino« in »Kocenov zemljepis«). Poleg tega je snovalo v počitnicah večje učiteljske zbere, a mej šolskim letom je imelo odborove seje. Vsled neugodnih okoliščin je pa bilo društvo nekako primorano, da je pred letom dni svoje delovanje ustaviti moralo, da se je opustilo daljno izdavanje »Slovenskega učitelja« zavaljo nepovoljnih političnih razmer (pazili so namreč politiki na ta list, kakor da bi bil politično nevaren) in materijelnih stisk. Nastala je bila torej pri našem društvu tišina, in zato ni bilo o njem poročati drugzega, nego to, kar je sklepal poslednji občni zbor o binkoštih v Ljutomeru, o čemer je sicer poročal tudi »Učiteljski Tovariš«, na katerega so baje štajerski slovenski učitelji vse preveč pozabili. Naj pove še »Tov.« svojim čitateljem kratko besedico o poslednji odborovi seji. »Učiteljskega društva za slovenski Štajer«, ki je bila 26. septembra. Pri tej sta bivši predsednik g. Lapajne in g. blagajnik Kovačič poročala o denarnem stanju društva.

Imeli smo — tako sta pri priliki pripovedovala — v začetku tekočega leta dolga okolo 600 gld., za nas ogromni iznesek. V velikem strahu smo bili, ali bode vse to poravnali, ali bode mogoče zaostalo naročnino in zaostale izneske za knjige toliko izterjati, da prevzeti dolžnosti zadostimo. Odbor je moral radi tega naročnike, družabnike in druge dolžnike naj prvo z lepa a potem tudi ostreje terjati, tudi je moral založene knjige svojim prijateljem naj topleje v nakupovanje priporočevati. Od začetka je vse to slabe vspehe imelo, zato je moral predsednik iz lastnega žepa založiti, da se je upniku zadostilo. V poznejših mesecih pa je došlo vendar toliko novcev, da se je tiskarna poplačala, in da je poslednji mesec (avgust) tudi predsednik založene novce od društva povrnene dobil. Danes pa moramo z veseljem poročati, da ima društvo celó nekaj male gotovine, in v knjigah nad 100 gld. premoženja. Poleg tega pa je še toliko izostale naročnine, da bi društveno premoženje iznašalo 400 — 500 gld., ako se bode vse izterjati moglo, kar naj se sicer zgodi z vso strogoostjo vsaj pri onih, ki so se bili izrečno na list naročili in tudi plačati obljubili.

Na to poročilo je izročil vodstvo društva bivši predsednik sedanjemu podpredsedniku g. Krylu, realnemu učitelju v Ljutomeru. Zahvalivši se odstopivšemu načelniku, obeča g. Kryl delovati čvrsto na korist društva. Naj prvo hoče zaostalo naročnino izterjati, potem na to gledati, da se razpečajo založene knjige »Občna zgodovina« in »Zemljepis za ljudske šole« (te poslednje knjige ni več veliko iztisov, zato naj se gospodje učitelji pobrinejo, ako hočejo še kakšen iztis dobiti). Kedar se pa društvu zopet večja svota nabere, hoče denar le na najboljše interese dati, t. j. hoče založiti kako primerno slovensko šolsko knjigo. V tej zadevi so vsi navzoči odborniki to željo izrekli, da bi društvo hitro po tem, ko vlada izdá nov (Miklosičev) abecednik, izdalo (ako bode le toliko novcev imelo) »navod« k tej početnici, ali sploh navod

za podučevanje v 1. razredu, po izgledu Hermanove nemške »Unterklasse«. Za spisovanje take knjige naj bi odbor naprosil v tej stroki najboljšo pisateljsko moč, n. pr. g. učitelja Tomsiča v Ljubljani.

Po teh sprejetih nasvetih se je še bivšemu predsedniku pri njegovi ločitvi iz društva (kot pravi ud, kajti podporni ud še ostane) dala mala nagrada v novcih in knjigah za njegovo 4letno koristno delovanje. Na to se je seja sklenila ter se odborniki prav ginljivo poslovili.

— **Kranjski deželni zbor.** (XI. seja, 12. oktobra.) Predsednik in vladni zastopnik po navadi.

Dr. Fränzel vitez Vesteneck, c. k. okrajni glavar, poroča v imenu šolskega odseka o prenapredbi deželnih šolskih postav dné 25. februarja 1870, in 29. aprila 1873.

Kakor po Vestenecku izdelano poročilo pravi, bili so nagibi za premembo te postave sledeči: Sestava šolskih oblastnij, katere šolo nadzorujejo, ima se prenaprediti, da posebno pomnoženi krajni šolski sveti nehajo; da se dalje ustanové določila, kako tudi s silo postopati proti krajnim šolskim svetom; da se zvrši prenapredba pri imenovanji učiteljev, in sicer tako, da učitelje ne imenujejo več krajni šolski sveti, ampak c. k. deželni šolski svet, in da se slednjič plače učiteljev klasificirajo.

Poslanec dr. Zarnik zahteva, da se prebere peticija deželne učiteljske konference kranjske. Vitez Vesteneck prebere to peticijo; o krajnih šolskih svetih kranjskih pravi, da njih udje nima nobenega pojma o napredku šole, in o šoli sploh.

V generalnej debati se oglasi najprvi c. k. deželni predsednik vitez Kalina.

Akoravno, pravi, je želeli, da se šolske postave prenapredé, treba je vendar, da se stvar natanko pretehta, in da v prvej vrsti za to poklicane oblasti, kakor deželni odbor, c. k. deželni šolski svet itd. razložé, in povedó o predloženih osnovah postave svoje mnenje. Postava se dotika treh zdaj veljavnih deželnih postav, zatorej je največje pozornosti pri obravnavanji potreba. Tudi se bodo po zdaj predloženi postavi nakladala deželi še večja bremena za šolstvo, a Nj. Veličanstvo presvitli cesar je izjavil, ko je lansko leto potrdil 18 % doklado za šolske potrebe na Kranjskem, da naj se to, deželo kranjsko jako zelo težeče davkarsko breme, kolikor mogoče olajša. Deželni predsednik vitez Kalina tedaj nasvetuje, da se naj izroči načrt te postave deželnemu odboru, da ga prej natanko pregleda, da se pomeni s dotičnimi šolskimi oblastmi, in še le v prihodnjem zasedanji poroča o prenapredbi te postave. C. k. deželni predsednik Kalina končno reče, da ne more določno izjaviti, bode li predloženi zakonski načrt dobil najvišjo potrditev cesarjevo ali ne. (Dobro klici na narodnej strani.)

Dr. Zarnik nasvetuje, da se po tako važnej izjavi c. k. deželnega predsednika seja pretrga, da šolski odsek o tem sklepa, ali se v obče ima razgovarjati o postavi, ali ne. (Nasvèt se ne sprejme.)

Pl. Vesteneck je sklenil, da mora ta postava sklenena biti, naj velja kar hoče, in naj jej ugovarja kdor hoče, nemškutarska večina zatorej nasvèta dr. Zarnikovega ne sprejme.

Začne se generalna debata.

Prvi govornik proti postavi je poslanec Svetec: On pravi: Jako moram obzalovati, da se ima postava, katera je tako imenitna in tolike važnosti, obravnavati v tako kratkem času, da nij bilo mogoče se o njenih določilih natanko ogledati, kar bi bil jaz in z menoj vsi moji somišljeniki želeli.

Če se bode tedaj v mojem govoru proti postavi ta nepripravljenost čutila, moram slavni zbor prositi, da me zaradi tega oprostí.

Kdo pa plačuje stroške za šolstvo in sicer ne majhene, država ali deželna? Mi vsi vemo, in naša deželna na davkih to bridko občúti, da mora ona plačati stroške za ljudsko šolstvo. In vendar se nam danes ponuja, da bi sprejeli postavni načrt, kateri izročá vse pravice do šolstva državi, deželi pa jemlje vse pravice, pak jej pusti le dolžnosti, le šolska bremena. Jaz ne vem, da li vlada želi, da se ta postava sprejme, in ali bode zadobila potem, če bo sprejeta, potrjenje vlade ali ne. Naglašati pa se mi potrebno zdi, da ima ta postava namen uničiti vso deželno avtonomijo.

Poglejmo, kako je sestavljena po predloženi postavi najvišja deželna šolska oblast, deželni šolski svét. Predsednik mu je c. kr. deželni predsednik, dva uda sta c. kr. šolski nadzornik in c. kr. ljudski šolski nadzornik, eden c. kr. vladni svétnik kot šolski poročevalec, dalje dva gospoda iz duhovenstva, in dva iz učiteljstva vzeta kot deželna šolska svétnika, toraj osem c. kr. vladnih organov, katerim nasproti stoje le trije avtonomni organi in ti so: dva zastopnika deželnega odbora, in zastopnik ljubljanskega mesta. Tedaj je gotovo jasno, da so plačujoči avtonomni organi v vednej in gotovej manjšini proti c. kr. vladnim le ukazajočim organom.

Poglejmo na dalje, kako pa je sestavljen okrajni šolski svét? Načelnik mu je c. kr. okrajni glavar, udje so: c. kr. okrajni nadzornik, dalje dva učitelja od vlade odvisna, torej štirje vladni organi. Njim nasproti pa stoje: dva uda od deželnega odbora imenovana in en duhoven, torej zopet štirje vladni udje proti trem avtonomnim. Krajni šolski svét pa je po predloženi postavi ničla, kajti on nema nobene veljave, ker se mu vzemó vse pravice in le pusté same dolžnosti, jako teška bremena in davek za šolstvo. (Dalje prih.)

— **V sredo 13. t. m.** je bil izvanredni občni zbor »Slov. Matice«. Zbor je bil dobro obiskan. Na dnevnem redu je bilo imenovanje častnih udov. Bil je v častnega uda jednoglasno voljen, dr. Janez Bleiweis, buditelj in vodnik slovenskega naroda, pa tudi starosta slovenskih pisateljev, župnik na Ponikvi, Davorin Terstenjak, ki je pretečeno nedeljo obhajal štiridesetletnico svojega pisateljstva. — Narod, ki spoštuje svoje uslužne može, česti samega sebe, in ima vse pogoje obstanka. Le ozrmo se nazaj v zgodovino, in se bomo tega do dobrega prepričali. —

— **Dr. Janez Bleiweis.** Prihodnji vtorek 19. t. m. bodemo Slovenci obhajali LXX. god svojega duševnega voditelja, blagorodnega g. dr. Janeza Bleiweisa, kteremu je narod naš sam od sebe rekati jel »Oče«. In to po pravici! — »Učiteljski Tovariš« si ne derzne opisovati tega, kar je storil dr. J. Bleiweis na polji narodnem, književnem, političnem, o tem poročajo naj drugi! Celo tega ne more naštetí, kar je storil na polji učiteljskem, na polji narodnega šolstva; opomni naj le, da je že l. 1848 z nekaterimi rodoljubi na najvišem mestu koledoval:

„Da se napravi več ljudskih šol; mladina podučuje v maternem (slovenskem) jeziku; učiteljem pa nakloni poštna plača, in da se ustanovijo učilnice za jezik slovenski in še druge slovanske jezike; — da se poleg gimnazije v Ljubljani napravi realka in pa šola za kmetijstvo naši kmetiški mladini“. (Gl. Novice l. 1848 str. 58 pa Letopis Slov. Matice l. 1869 str. 84, 85.)

V teh besedah so ob kratkem povedane načela, ktere so vodile dr. J. Bleiweisa vedno, od l. 1843, kar je v »Novicah« jel pisariti slovenski, od dobe, kar je jel delovati za narodno učiteljstvo na državnopravnem polji, in kar je v deželnem šolskem svetu imel določno besedo, do današnjega dneva. Pri sercu so mu bile domače šolske in učiteljske zadeve, dokler se je prikazal »Učiteljski Tovariš l. 1861«, ki ga je prijateljsko pozdravljal in priporočal vse leta, vesel, da vzajemno se trudita za dobro, sveto, pravično stvar. Hvaležno pripoznavaje neutrudno delavnost čestita toliko zaslužnemu slavnemu starostniku k pomenljivi sedemdesetletnici tudi »Učiteljski Tovariš« iskreno želeč, da bi skoro v istini reči smel:

Seme, ki Ti zasejal si ga, že gre v klasje veselo,
 Nam in za nami dokaj vnukom obeta sadú.
 Naj se učenost in imé, čast Tvoja, roják! ne pozabi,
 Dokler Tebi drago v Kranji slovenstvo živi! —

— **Iz seje c. k. dež. šl. sveta za Kranjsko** dné 24. oktobra 1878.
 Več ljudskih učiteljev in učiteljic je bilo stalno umeščenih ter so dobili dekrete.

Ukazi mestnega magistrata zoper razširjenja difteritis po mestnih ljudskih šolah bili so priporočeni tudi srednjim šolam.

Pritožbe zoper kazni zastran šolskih zamud, so bile razrešene.

Ko se ima odpisati povračilo za državno štipendijo iz milosti, je slo poročilo zastran tega slavnemu ministerstvu.

Več profesorjev na srednjih šolah je dobilo petletnice.

Načert, kako se imajo razdeliti prosti nauki na tukajšni višji realki, se odobri, in odkažejo se navadne nagrade.

Pomožni učitelji imajo biti v Hajdovici, Podragi in Reki (Kočevski), odkazana jim je nagrada.

Po nasvetu mestnega šolskega sveta v Ljubljani se ima upeljati v mestne ljudske šole poleg slovenskega tudi nemški učni jezik.

V zgornjem Tuhinu ostane še pomožni učitelj.

Oddane so bile Metelkove štipendije.

Prošnje za posojilno splečevanje, za nagrado in denarno pomoč so se reševale.

P o z i v.

Sa VIII. glavnom skupštinom hrvatskega pedagogijsko-književnoga sbora, koja će se držati 31. prosinca t. g., spojena će biti izložba svih u austro-ugarskoj monarkiji izlazećih pedagogijskih časopisa, uključno i časopisâ za mladež, za gimnastiku i crkvenu glasbu, te i programâ za školsku godinu 1878. od svih pućkih i gradjanskih škola te učiteljištâ. Tim povodom pozivlju se najuljudnije svi nakladnici i izdavatelji rećenih časopisa kao i svi predstojnici navedenih zavoda, da bi podpisanomu odboru o spomenutih spisa po jedan broj, dotično po jedan odtisak, do 15. prosinca t. g. ovamo u Zagreb izvoljeli dostaviti.

Upravljajući odbor

hrv. pedagogijsko-književnoga sbora,

— **Javna zahvala.** Gospod Janez Sajevec, posestnik v Velesovem h. št. 30, je podaril šoli v Velesovem zemljišče, ki meri 130 □m. za šolsko drevesnico. — Veledenjenemu dobrotniku izreka naj vljudnejšo zahvalo

Janez Pilar,

prvomestnik kraj. šl. sveta v Velesovem.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Štajarskem. V obsegu okrajnega glavarstva Celjskega se razpisujejo sledeče:

Učiteljske službe:

Vojnik, 3. razredom i stanovanjem.

Ponikva, 4. razredom i stanovanjem.

Lemberk, pošta Šmarje pri Jelšah, 4. razredom, stanovanjem in vžitkom zemljišča 3 1/2 oralov.

Bočna, pošta Gornji grad in Luče, pošta Ljubno (Laufen), 3. razredom in stanovanjem.

Razbor, pošta Loka pri Zidanem mostu, 3. razredom i stanovanjem.

Podučiteljske službe:

Brazlovče, 3. razredom in stanovanjem.

Čadram, pošta Uplotnic, 4. razredom i stanovanjem.

Ljubno, 4. razredom in stanovanjem.

Zgornja Rečica, pošta Laški trg, 3. razredom in stanovanjem.

Obrok natečaja konča koncem novembra 1878. Prošnje naj se pošiljajo krajnim šolskim svetom.

Celje, dné 26. oktobra 1878.

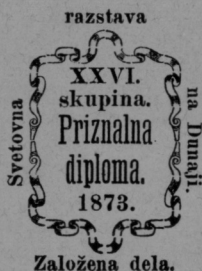
C. kr. namestnijski svetovalec Haas l. r.

Na Kranjskem. V šolskem okraji Kamniškem. Na Irazredni lj. šoli v Zalogu pri Komendu, l. p. 400 gl. in iz ustanove 26 gl. 25 kr.; kraj. šl. svetu brez obroka.

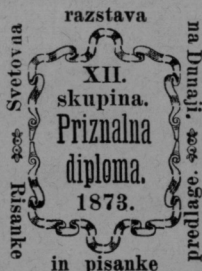
V šolskem okraji Kočevskem. Na Irazrednih ljudskih šolah v Reki, Getenicu in Polomu, plače 450 gl. in stanovanje. Krajnemu šolskemu svetu brez obroka.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Na meščanski šoli v Kerškem sta g. g. J. Lapajne iz Ljutomera in pl. Vidmer. Definitivna sta postala: gosp. Anton Razinger podučitelj na II. mestni šoli v Ljubljani in gdč. Friderika Konšek na mestni dekliški šoli; gosp. Anton Lobe, poprej (zač.) v Poljanici sedaj stalno na Kerki, gosp. Anton Kratochwil (zač.) učitelj v Reki (Kočevski) v Morovce stalno, gosp. France Duler v Semič, gdč. Adele Krušič (Crusiz) za 1. in gdč. Marija Borovski za 2. učiteljico na dekliško šolo v Kočevji stalno, gosp. Valentin Pin iz Senožeč za nadučitelja v Šmartno pri Litiji. Gdč. Fani Šetina poprej (zač.) v Kočevji sedaj v Višnjigori, gdč. Amalija Regnard, iz Mokronoga v Šentrupert (zač.), gosp. Teodor Valenta iz Doline v Jesenice na Dolj. (zač.) gosp. Matej Arko, učit. kand. pomožni učitelj v Hajdovici, gosp. Jožef Zajec iz Krašine v Slatino, g. Janez Sorčan iz Waldherr. zavoda v Žalec pri Celji. Iz tega zavoda sta izstopila g. g. Mas in Habè, prvi v Terst, drugi v Fünfhaus pri Dunaji, — vstopil pa je gosp. France Levec iz Borovnice,

Založba
Karol Winiker-ja,
bukvarja v Bernu,
Ferdinandove ulice
št. 3.

V založbi podpisane knjigoteržnice so prišle vsled izražene želje mnogih gospodov šolskih predstojnikov in učiteljev že v nemškem in českem jeziku popred izdane načertane pisanke zdaj tudi s **slovenskimi napisi** na svitlo, in sicer:

- Št. 1. **Pisanka za nemško lepomisje** (9 verst, široko dvojnato načertanih).
 Št. 2. **Pisanka za slovensko lepomisje** (8 verst, široko dvojnato načertanih).
 Št. 3. **Pisanka za slovensko pravopisje** (12 verst, ozko dvojnato načertanih; visoka oblika v četverki).
 Št. 4. **Pisanka za nemško pravopisje** (14 verst, ozko dvojnato načertanih; visoka četverka).
 Št. 5. **Pisanka za pravopisje in spisje** (14 verst, s prostimi čertami; visoka četverka).
 Št. 6. **Računska pisanka** (kvadrati, visoka četverka).

Navedene pisanke, ki so narejene iz dobro limanega papirja, so vpeljane v nemškem in českem jeziku v mnogih šolah in zadostujejo v vsakem obziru ukazom slavnih gospodsk, in podpisana knjigoteržnica je pripravljena, željam p. n. gospodov kupovalcev v vsakem obziru vstrezati.

Cena pisanki je za eno rizmo = **240 kosov 2 gld. 80 kr. a. v. netto** v gotovem denarju, in posamezne številke se tudi na dalje na ogled pošiljajo. Tudi je v podpisani zalogi na svitlo prišlo:

Pervi nauk v lepo- in hitropisji. Nemško sestavil in pisal Jožef Pokorny, poslovenil A. Lézar. Sešitek 1—12 à 2 kr. pr. Riess 4 fl. 80 kr. netto 3 fl. 15 kr.

Karteln zu Prüfungsschriften mit blauen Linien und Randverzierung in 4° a. Briefpapier à 1 kr., 100 St. 75 kr. n.

Lézar Ant., **Liturgika** ali sveti obredi pri vnanji službi božji. Za gimnazijalno, realno in sploh odraslo mladost, 1863. 1 gld.

Hilfsmittel für den Zeichenunterricht.

Roller Josef, Anleitung für den Elementarunterricht im freien Zeichnen an der Volksschule. Mit 51 Figuren à 40 kr.

Roller J., Formensammlung zum Elementarunterrichte im freien Zeichnen in der Volksschule. (Preisgekrönt.) Heft 1—6 à 1 fl. 20 kr. ö. W.

Roller J., Formensammlung (wie früher) sammt Anleitung in Enveloppe à 6 fl. 60 kr. ö. W.

Roller J., Uebungshefte zum ersten Unterrichte im freien Zeichnen. Heft 1—6 1h. 1c. à 16 kr. ö. W.

Roller J., Uebungshefte zum Unterrichte im Freihandzeichnen an Volksschulen. Heft 1—3. 4 (Knaben) 4 Mädchen. (Die Hefte 1—3 sind sowohl für Knaben als Mädchen bestimmt, Heft 4 jedoch für Beide versehen.)

Naročila naj se franko pošiljajo na

Karol Winiker-jevo

založnico in prodajalnico knjig v **Bernu** (Brünn),
Ferdinandove ulice št. 3.